

מסורת הש"ס

(א) ועיניו כגל... (ב) עיניו כגל... (ג) עיניו כגל... (ד) עיניו כגל... (ה) עיניו כגל... (ו) עיניו כגל... (ז) עיניו כגל... (ח) עיניו כגל... (ט) עיניו כגל... (י) עיניו כגל...

תורה אור השלם
1 קום התהליך בארץ
לארצה ולקחה כי לך
אתננה: בראשית יג א

גליון הש"ס
גמרא מ"ח ד"ר אליעזר ע"י
כפפת דרכי דרך אחרים
דרכו א':

הגהות הב"ח
(א) גמרא משום דכך יהיה
אמר רב דאמר דר יהודה
אמר רב מנחם שהחזיק:

מוסף רש"י
קרובה לזה. לעימות
היושבות סוף לחזונו ז',
ורחוקה לזה. לחזונו
הסמוך לזה האמר שיהו
לימין להקוף כל סביבות
השדה, וכשהיה צלמט
השדה לא היה מקיפין לו
ק"י (ב"ק כח). רבים שבררו
דרך לעצמם. שדה חמט,
מה שבררו ברור. ואולי
רש"י לנורה (נחובין צד).
שאברה להן דרך באותה
שדה. ויהיה להן דרך
בו ואולי שיהו או דבש
או צמחונם ונכרו לו שש
אוחת מה היותם (שם).

מוסף תוספות
א. ואם איתא היכי לא
מזכיר הא דר' גידל
ודרבה בר ר' הונא
לאשמועינן דהאי תירוצא
לרבה בר ר' הונא
הוא. ירש"י ב. ומה לא
אמרה ר' אליעזר או
לא אמרה. שם. ועיין
ר"ן ג. [ד]במתינתין לא
אברה להן דרך. למען.
ד. [ה] נהנה בהילוך
דרך הלאו ואע"כ דלא
עדי מעשה ביהוה הקרקע
וכדאמרינן בפ' חזקת. שם.
ה. כיון דריחיה. שם.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

ק.

עין משפט
נר מצוה

עא א ב מ"י פ"א מהל'
מכירה ה"ל ג' סמנ
עשין פנ וטע"ט מ"מ ס'
קנז ספ"ק ז'
ע"ב ג ד מ"י ט"ז ה'
ופנז ט"ז טע"ט ט'
וגני' שניה שהיה הרש"ט:
פ ה ו ז ו מ"י פ"א מהל'
מכירה הלכ"ט ט סמנ
עשין פנ וטע"ט מ"מ ס'
ד"ו ספ"ק ז':

רבינו גרשום

לזה דרך מן הצד משום
גזירה שמא יתן להם דרך
עקלתון והשתא לאו בדינא
קאמיא לירי: הרחוק לזה.
ולאו זכות היא לו וקרובה
לזה ומשום הכי לא מצי
למעבר דינא לפנשיה
ומשי"ה מה שנתן נתן (א) ולא
מצי למיחדר ביה: ולמאן
לזה שקולו דינא ויהבו לי
דינא. ואמאי מה שנתן נתן:
הא מני. מתי: ר' אליעזר
היא. דאמר מה שבידו
ברירו ומשום הכי הואיל
שבידו דין זה לא מצי
למימר לזהו הכי לי דירי:
ומקשי' ואליבא דר' אליעזר
דאמר מה שבידו וכו'
רבים גולגין ניהו. דליגולו
ליה את שילו בכרי: אמר רב
גידל. לא גולגין ניהו
אליבא דר' אליעזר דמשום
הכי שילא לא הגיעו כגון
שאברה להן דרך באותה
שדה. שיוצין דין שיש להן
דרך זה ואין יוצינן באיזה
מקום בשהיה משום הכי נתן
בשהן מן הצד שלא ידרסום
בשהו ואסתול הכי הואיל
שבידו דין זה מה שבידו
ברירו דהשתא לא גולגין
דינא ויהוים ומה שבידו
דרכם יטלוה ושילו לא
הגיעו: אי הכי. ומתקנת לה
הכי בר' אליעזר אמאי אמר
רב הונא אין הלכה בר'
אליעזר הא לא גולגין ניהו
ובדין הוא דמה שבידו
ברירו: ומשני מאן דמתני
הא. דרב ברונא לא מתני הא
דר' אליעזר. הוא סביר לי
דמשום הכי מה שבידו
ברירו כגון שאברה להן דרך
לרבים והא דקאמר רב
ברונא אין הלכה בר'
אליעזר הכי ס"ל לרב ברונא
דר' אליעזר דאמר מה
שבידו ברירו בתום אפי' שילא
אברה להן דרך דאי
היה שמועיל ליה לרב ברונא
דר' אליעזר סבר מה שבידו
שאברה להן דרך בתוך
שדהו לא היה אמר אין
הלכה בר' אליעזר: ומקשי'
וטעמא מאי. כלומר הואיל
דס"ל לרב ברונא להכי
שבידו להן דין רבים מה
כגון
שאברה להן דרך באותה
שדה אמאי מה שנתן נתן
ושילו לא הגיעו. והוא הדין
נמי שאיל תלמרא אליבא
דרב גידל דמתוך למתני
אליבא דר' אליעזר מה טעם
מה שנתן נתן ושילו לא
הגיעו. ומשני משום דרב
יהודה וכו'. והואיל
שהחזיקו באותו דרך בשהו
אסור לקלקלו ואותו שנתן
נתן משום שבידו הן:
ואליבא דר' אליעזר
דמתריצא מתני' אליבא
רבים במאי קנו לה. להאי
דרך שנתן זה והאלא לא
החזיקו בה: קנה מקום
הילוכו. בלא שטר וכפף
וחזקה ובלא פריצת גזירות
[דר] ונעילת [הפתח]. דברי
ר' אליעזר. והכאי אין
הילוך מועיל כלום. עד
שפרץ וגדר ונעל כל שהוא:
כדי שתהא נוחה ליכבש.
לפני יהושע: כי אתא לקמיה
רבנן. המוכר והלוקח
שביל לחבירו: אמר להו

בגון שאברה להן דרך באותה שדה. פירש רבינו שמואל וכו' מתני'
שמעמנו נתן להם וזמר הכי דקאמר לרבה בר רב הונא
דאמר אין הלכה טעמא מאי פירש דפשיטא דלא מוקי מתני' אליבא
דכ"י אליעזר ודלא כהלכתא וכמאן מוקי לה וקשה לר"י דכ"י המניח
(ב"ק דף ק. כה.) לא מייית מילתיה דרב
גידל ולא מילתיה דרבה בר רב
הונא ומפרש טעמא דמתני' דהלא
משום רב יהודה משמע דלכ"ע
הוי טעמא דמתניתין הכי ועוד
קשה לרש"ט דאי ניחא ליה אליבא
דרב גידל טעמא דמתניתין משום
דמניא מתני' לאצדה לרבה בר רב
הונא נמי לא תיבעי דמודה הוא
באצדה דמה שזכרו זכרו ומה
שפי' דמתני' הויא כל שכן אין נראה
דמתניתין יש להן ממה נפשך דרך
שלא כדון אכל באצדה ממה נפשך
יהודה (א) דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו
רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי
קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה
ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר
וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד
שיחזיק אמר ר' אלעזר מ"ט דר' אליעזר
דכתיב יקום התהלך בארץ לארכה ולרחבה
כי לך אתננה ורבנן התם משום חביבותא
דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא
נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא
ימודים חכמים לר"א בשביל של כרמים
הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו
לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו
ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר
יולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל
לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא
ומנח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא
אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו
אמר רב הונא הלכה כאחרים (ו) ותניא אידך
דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומחצה
ואמר רב הונא הלכה כדייני גולה והאמר
רב הונא הלכה כאחרים יאירי ואירי חד
שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה
אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע
אמות ידרך מעיר לעיר שמונה אמות
דרך
בשבי"ט של כרמים. נראה דדוקא בשביל של כרמים שאינו
עשוי כלא אלא להילוך אכל שאר דרך עשוי קנת להשתמש
בו לזוך אחר: ור"א אמרן א"א א"א מסיימי מחיצתא אבל מסיימי
בו. ולא שיהו מחילות גבוהות דל"כ היכי דרי טונא אלא מחילות
נמוכות טפח או טפחיים להיכר השביל הלכך כשמכר לו השביל
בשדה לא יתן לו אלא כמו שהוא עשוי אפי' לא יתן לו אלא כדשקיל
כרעא ומנח כרעא וזה דחקו לרבינו שמואל שאינה נראית לו
גירסא זו לפי שיהיה סבור דהנך מחילות גבוהות הרבה:
והסוכין

רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון
היא קרובה לזה ורחוקה לזה ולימא להו
שקלו דינבו והבו לי דידי הא מני רבי אליעזר
היא דתניא ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר
רבים שבררו דרך לעצמם מה שבררו בררו
לרבי אליעזר רבים גולגים ניהו (א) אמר רב
גידל אמר רב כגון שאברה להן דרך באותה
שדה אי הכי אמאי אמר רבה בר רב
הונא אמר רב אין הלכה בר"א מאן דמתני'
הא לא מתני הא וטעמא מאי משום דרב
יהודה (א) דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו
רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי
קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה
ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר
וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד
שיחזיק אמר ר' אלעזר מ"ט דר' אליעזר
דכתיב יקום התהלך בארץ לארכה ולרחבה
כי לך אתננה ורבנן התם משום חביבותא
דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא
נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא
ימודים חכמים לר"א בשביל של כרמים
הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו
לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו
ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר
יולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל
לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא
ומנח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא
אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו
אמר רב הונא הלכה כאחרים (ו) ותניא אידך
דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומחצה
ואמר רב הונא הלכה כדייני גולה והאמר
רב הונא הלכה כאחרים יאירי ואירי חד
שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה
אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע
אמות ידרך מעיר לעיר שמונה אמות
דרך

רב אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון
היא קרובה לזה ורחוקה לזה ולימא להו
שקלו דינבו והבו לי דידי הא מני רבי אליעזר
היא דתניא ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר
רבים שבררו דרך לעצמם מה שבררו בררו
לרבי אליעזר רבים גולגים ניהו (א) אמר רב
גידל אמר רב כגון שאברה להן דרך באותה
שדה אי הכי אמאי אמר רבה בר רב
הונא אמר רב אין הלכה בר"א מאן דמתני'
הא לא מתני הא וטעמא מאי משום דרב
יהודה (א) דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו
רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי
קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה
ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר
וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד
שיחזיק אמר ר' אלעזר מ"ט דר' אליעזר
דכתיב יקום התהלך בארץ לארכה ולרחבה
כי לך אתננה ורבנן התם משום חביבותא
דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא
נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא
ימודים חכמים לר"א בשביל של כרמים
הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו
לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו
ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר
יולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל
לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא
ומנח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא
אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו
אמר רב הונא הלכה כאחרים (ו) ותניא אידך
דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומחצה
ואמר רב הונא הלכה כדייני גולה והאמר
רב הונא הלכה כאחרים יאירי ואירי חד
שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה
אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע
אמות ידרך מעיר לעיר שמונה אמות
דרך

כר אשי אמר כל מן הצד דרך עקלתון
היא קרובה לזה ורחוקה לזה ולימא להו
שקלו דינבו והבו לי דידי הא מני רבי אליעזר
היא דתניא ר' יהודה אומר משום רבי אליעזר
רבים שבררו דרך לעצמם מה שבררו בררו
לרבי אליעזר רבים גולגים ניהו (א) אמר רב
גידל אמר רב כגון שאברה להן דרך באותה
שדה אי הכי אמאי אמר רבה בר רב
הונא אמר רב אין הלכה בר"א מאן דמתני'
הא לא מתני הא וטעמא מאי משום דרב
יהודה (א) דאמר רב יהודה מצר שהחזיקו בו
רבים אסור לקלקלו ור' אליעזר רבים במאי
קנו ליה בהילוכא דתניא הלך בה לארכה
ולרחבה קנה מקום הילוכו דברי ר' אליעזר
וחכמים אומרים אין הילוך מועיל כלום עד
שיחזיק אמר ר' אלעזר מ"ט דר' אליעזר
דכתיב יקום התהלך בארץ לארכה ולרחבה
כי לך אתננה ורבנן התם משום חביבותא
דאברהם הוא דקאמר ליה הכי כדי שיהא
נוח לכבוש לפני בניו א"ר יוסי בר' חנינא
ימודים חכמים לר"א בשביל של כרמים
הואיל ונעשה להילוך נקנה בהילוך כי אתו
לקמיה דרב יצחק בר אמי אמר להו יהבו
ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר
יולא אמרן אלא דמסיימין מחיצתא אבל
לא מסיימין מחיצתא כי היכי דשקיל כרעא
ומנח כרעא: דרך היחיד ד' אמות: תנא
אחרים אומרים כדי שיעבור חמור במשאו
אמר רב הונא הלכה כאחרים (ו) ותניא אידך
דייני גולה (אומרים) שני גמדים ומחצה
ואמר רב הונא הלכה כדייני גולה והאמר
רב הונא הלכה כאחרים יאירי ואירי חד
שיעורא הוא: דרך הרבים שש עשרה
אמה: תנו רבנן דרך היחיד ארבע
אמות ידרך מעיר לעיר שמונה אמות
דרך

וילו הבו ליה כי היכי דדרי טונא דשבישתא והדר. כלומר למהלך בשביל של כרמים יתנו לו כשיעור שיהיה אדם לילך בו עם ששאו של זמורת ויכול לחזור בשביל של כרמים בריח דקנהו בחליכתו: ולא אמרן. ליתין ליה הכי:
אלא משום דלא מסיימי מחיצתא. של שביל שאין שם גדר מיכן ומיכן. אבל מסיימי מחיצתא אפילו יהי השביל צד כל כך כי היכי דשקיל כרעא ומנח כרעא לא יהיב ליה טפי אלא כמה דאיתיה: פ"ט שני גמדין ומחצה. שתי אמות
ומחצה: דרך מעיר לעיר שמונה אמות. כדי שיהא ריח לשתי עגלות שפוגעות זו בזו:

(א) הלא נראה נתן ושילו לא הגיעו ולא מצינו. (ב) פי' רבינו בזה הוא כפי מוס' ב"ה כגון ב"ה עמו ועוד י"ל וכו' וד"ק.